

KRAJSKÝ SOUD V BRNĚ	
PODATELNA	
DOŠLO osobně - poštou v ..... hod.	
- 1 -07- 2008	
..... krát	..... příloh
..... kolky	

1Co 84/2008-211

ČESKÁ REPUBLIKA

DOŠLO DNE

ROZSUDEK

- 4 -07- 2008

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Zavrtálka a soudců JUDr. Jaroslava Hikla a JUDr. Vojtěcha Brhla v právní věci žalobce **Jana Šinágl**, bytem Nejedlých 335, Žebrák, zastoupené Tomášem Pecinou, bytem Slezská 56, Praha 2, proti žalovanému **doc. PhDr. Miroslavu Grebeníčkov**, CSc., bytem Mikulov, Zlámalova 839/9, zastoupenému JUDr. Romanem Heydukem, advokátem se sídlem Brno, Jaselská 27, o ochranu osobnosti, k odvolání žalovaného do rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31.8.2006, č.j. 24C 66/2005-140,

t a k t o :

I. Rozsudek krajského soudu se **p o t v r z u j e .**

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 23.564,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem byla žalovanému uložena povinnost zaslat žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku omluvu tohoto znění: „Dne 1. května 2005 jsem na shromáždění příznivců KSČM v Praze na Letné označil pana Jana Šinágla ze Žebráku za „primitiva“, čímž jsem neoprávněně zasáhl do jeho osobnostních práv. Panu Šináglovi se za to omlouvám.“ Dále byla žalovanému uložena povinnost zveřejnit tuto omluvu na vlastní náklady ve dvou celostátních denících do 30 dnů od právní moci rozsudku. Žalovanému byla uložena povinnost zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 5.364,- Kč a České republice na účet Krajského soudu v Brně na nákladech řízení 1.045,50 Kč, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku.

Proti tomuto rozhodnutí podal odvolání žalovaný, který se zřejmě domáhal jeho změny tak, aby žaloba byla zamítnuta. Polemizoval se závěrem soudu I. stupně, zda výraz „primitiv“ je výrazem difamujícím a mohlo tak skutečně dojít k zásahu do občanské cti žalobce a dále poukazoval na aplikaci ustanovení § 3 o.z. Přesto, že soud I. stupně konstatuje, že označení za primitiva znamená označení za člověka prostoduchého, neinteligentního a mentálně zakrnělého, jde o konstatování bez jakéhokoliv odůvodnění. Přitom úvaha, zda slovo primitiv je slovo hanlivé či takového charakteru, že může zasáhnout do lidské důstojnosti druhého subjektu, je otázkou zcela klíčovou. Rovněž je nutno posuzovat, vůči komu je konkrétní výrok směřován, zda se jedná o výrok obecný, či výrok cíleně směřovaný vůči určitému subjektu. Předmětný výrok „... je tady nějaký primitiv.“ byl pronesen na shromáždění za přítomnosti několika tisíc lidí. Lze si ztěžít představit, že v přítomnosti několika tisíc lidí se budou všechny přítomné osoby tohoto shromáždění chovat v souladu s pravidly společenského chování. Navíc tomuto vyjádření chybí adresnost. Soud I. stupně přesto, že hodnotí tento výrok jako adresně směřovaný vůči žalobci, v odůvodnění svého rozhodnutí neuvádí, v čem měla tato adresnost spočívat. Krajský soud se rovněž nevypořádal s jeho argumentem, že nelze akceptovat ve smyslu § 3 o.z., aby právo na svobodný projev bylo vykonáno šikanózním způsobem, tedy vedlo k zásahu do práva druhého. Žalobce zcela nepochybně jednal v rozporu s morálními pravidly. V daném případě došlo zcela nepochybně k rušivému jednání ze strany žalobce, který svůj nesouhlas s projevem mohl vyjádřit rozvinutím transparentu, či obdobnou formou projev nerušící. Konečně je nutno zvažovat při zásahu do lidské důstojnosti, jak takovýto zásah pocituje poškozený. Žalobce nijak nepopřel tvrzení žalovaného, že později nosil tričko s nápisem „jsem primitiv, vyvedte mě“. Z toho lze dovozovat, že předmětný výrok sám žalobce nepocitoval jako zásah do své lidské důstojnosti, naopak tímto výrokem získal publicitu, o kterou mu zřejmě šlo.

Žalovaný ve svém vyjádření k odvolání navrhoval potvrzení napadeného rozsudku jako věcně správného. Považoval za správná skutková zjištění soudu I. stupně a rovněž jeho právní posouzení věci. Kontext, v němž byl výrok pronesen, jeho tón i průvodní gestikulace nedovolují jiný závěr, než že tímto označením měl žalovaný na mysli člověka s omezeným duševním obzorem, mentálně zaostalého, popř. hloupého. S ohledem na okolnosti, za kterých byl výrok pronesen a byl doprovázen zcela určitým a adresným gestem směřujícím k žalobci, je zřejmé, že výrok byl žalobci rovněž adresován. Žalovanému nic nebránilo, aby vůči žalobci, pokud cítil nutnost na jeho jednání přímo ve svém projevu reagovat, volil adekvátní formu, která by nebyla nepřiměřená situaci, nevybočovala ze zásad obecné slušnosti. Žalobce skutečně výrok žalovaného jako osobní urážku nepocituje, neboť si žalovaného neváží a má tudíž za to, že žádný výrok, který by žalovaný na jeho adresu pronesl, by nemohl vést k tomu, aby se jím žalobce cítil osobně uražen. Žaloba na ochranu osobnosti je však prostředkem, který reparuje v první řadě objektivní následek škodlivého jednání, spočívající v daném případě ve snížení žalobcovy důstojnosti a vážnosti ve společnosti. Tričko s předmětným nápisem, které veřejně obléká větší počet osob, vyjadřuje primárně solidaritu s žalobcem. Nemůže obstát ani argument o amorálním cíli dosažení vlastní publicity.

Odvolací soud po zjištění, odvolání splňuje obecné náležitosti uvedené v ustanovení § 205 odst. 1 o.s.ř. a je podle obsahu odůvodněno relevantním odvolacím důvodem, uvedeným v ustanovení § 205 odst. 2 písm. g) o.s.ř. (rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci), přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 214 odst. 3 o.s.ř. bez nařízení jednání a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

Soud prvního stupně při hodnocení důkazů postupoval v souladu s ustanovením § 132 o.s.ř., a proto lze převzít jeho skutková zjištění jako správná. Platí to zejména o tom, že dne 1.5.2005 se v Praze na Letenské pláni konalo shromáždění členů a příznivců KSČM, které bylo svolavatelem řádně oznámeno. Po desáté hodině přišel na místo tohoto shromáždění před tribunu žalobce, který dával slovně najevo nesouhlas s touto akcí, dožadoval se jejího ukončení, prohlašoval, že je porušován zákon. Pořadatelé žalobce napomínali a vyzývali ho, aby svých projevů zanechal. Žalobce na to reagoval slibem, že shromáždění již narušovat nebude, po chvíli však své kritické projevy začal opakovat a své chování odůvodňoval tím, že mu to umožňuje svoboda projevu. Žalovaný během svého vystoupení na tribuně provázeného projevy žalobceva nesouhlasu pronesl k žalobci větu „Je tady nějaký primitiv, odvedte ho“ a poté pokračoval ve svém projevu. Ještě v době shromáždění proti žalobci na žádost pořadatelů zakročila policie, které poté, co se jím žalobce stavěl na odpor, jej odvedla za použití donucovacích prostředků do auta a eskortovali jej na policejní stanici.

V podrobnostech pak odvolací soud odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku.

Takto zjištěný skutkový stav pak soud I. stupně posoudil dle § 11 o.z. a § 13 o.z. a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Nejprve se zabýval správně otázkou pasivní legitimace žalovaného a zaujal názor, že žalovaný zde vystupoval v pozici fyzické osoby, neboť inkriminovaný výrok pronesl sám za sebe, nikoliv jménem své politické strany, jako její funkcionář. Vzhledem k osobě laděné formulaci výroku šlo z jeho strany o tzv. exces. Následně dospěl k závěru, že význam slova primitiv je v obecném povědomí chápán jako urážlivý a ponižující výrok a žalovaný jej přímo vůči žalobci použil veřejně. Šlo o zásah neoprávněný, neboť žalovaný tímto předmětným výrokiem reagoval na chování žalobce, který svými prohlášeními v rámci ústavně zaručené svobody projevu vyjadřoval svůj záporný postoj ke KSČM. I když žalobcovy projevy, vzhledem k jejich poněkud exaltované formě, mohly působit rušivě, žalovaný nebyl oprávněn nazvat jej primitivem. Své mínění o něm mohl vyjádřit jinými výrazy, které by zjevně nepřekračovaly meze slušnosti. Předmětným výrokiem žalovaný zasáhl do práva žalobce na čest a lidskou důstojnost. Vzhledem k intenzitě zásahu a jeho nastalým a možným škodlivým následkům a okolnostem případu se přiměřeným zadostiučiněním jeví písemná omluva za urážlivý výrok jednak ve formě omluvného dopisu adresovaného přímo žalobci a dále omluva ve formě omluvného textu zveřejněného na stránkách dvou celostátních deníků. Z tohoto důvodu bylo žalobě zcela vyhověno.

Rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci č.j. 247/2006-169 ze dne 28.2.2007 byl rozsudek krajského soudu změněn tak, že žaloba byla zamítnuta a žalobci bylo uloženo nahradit žalovanému a státu náklady řízení. Odvolací soud tehdy vycházel z toho, že dne 1.5.2005 v době konání shromáždění členů a příznivců KSČM vykonával žalovaný funkci předsedy ÚV KSČM. Kromě toho, že na předmětném shromáždění vystupoval jako hlavní řečník, byl zároveň oprávněn jednat za statutární orgán KSČM. Pokud jde o KSČM, tato jako právnická osoba byla svolavatelem tohoto shromáždění a měla povinnosti dané dle ustanovení § 6 odst. 5 písm. e) zákona č. 84/1990 Sb. Předmětný výrok byl žalovaným pronesen v průběhu jeho projevu poté, co ani na základě opakovaných výzev pořadatelů akce žalobce svých projevů nesouhlasu nezanechal. Odvolací soud má za to, že žalovaný na základě všech zjištěných okolností případu byl použit právnickou osobou (KSČM) k realizaci její činnosti, a to svolavatele shromáždění a k pronesení předmětného výroku tak došlo v rámci plnění této činnosti, tedy zajištění řádného a nerušeného průběhu tohoto shromáždění. Za tzv. exces nelze považovat nevhodně použitý výraz žalovaného vůči žalobci. Tento výraz byl použit v časové, místní a věcné souvislosti s plněním úkolů svolavatele shromáždění. Jeho samotná nevhodnost z něj nečiní tzv. exces. Je nutné zdůraznit, že z činnosti právnické osoby nevybočuje žádné chování fyzické osoby užití k realizaci činnosti této právnické osoby, kterým by způsobil nemajetkovou újmu na osobnosti fyzické osoby, a to ani takové,

keré by dokonce mělo povahu trestného činu. Za této situace dospěl odvolací soud k závěru, že v daném případě se na straně žalovaného nejedná o tzv. exces, když odpovědnost za tvrzený neoprávněný zásah do osobnostních práv nese právnická osoba, která žalovaného k realizaci své činnosti použila, tedy KSČM.

K dovolání žalobce pak Nejvyšší soud ČR svým rozsudkem č.j. 30Cdo 2092/2007-200 ze dne 31.1.2008 tento rozsudku Vrchního soudu v Olomouci zrušil a věc vrátil Vrchnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení, když vycházel z toho, že podle ustanovení § 13 OZ občanskoprávní sankce postihují subjekty, resp. původce neoprávněného zásahu do osobnostních práv fyzické osoby, chráněné všeobecným osobnostním právem. Původcem neoprávněného zásahu přitom mohou být jakékoliv fyzické či právnické osoby. Jestliže byl neoprávněný zásah do osobnostních práv fyzické osoby způsoben někým, kdo byl použit právnickou nebo jinou fyzickou osobou k realizaci činnosti této právnické či jiné osoby, přičítá se za použití analogie ustanovení § 420 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 853 OZ neoprávněný zásah samotné jiné fyzické či právnické osobě. Soud se musí zabývat splněním předpokladu tohoto druhu odpovědnosti, a to že právnická osoba vědomě použila takové osoby a že taková osoba vědomě jednala, byla použita za právnickou osobu v rámci pověření vymezené činnosti. Je-li na základě zhodnocení všech okolností konkrétního případu - především z hlediska místního, časového a věcného vztahu k plnění činnosti - na místě závěr, že se činnost použité osoby již neděla v rámci pověření vymezené činnosti, ale šlo o vybočení (exces) z tohoto rámce, tedy o jednání za jiného z vlastní iniciativy a ve vlastním zájmu, postihují občanskoprávní sankce podle ustanovení § 13 OZ přímo tuto použitou osobu. Proto, pokud např. předseda politické strany vysloví osobní hodnocení určité osoby (jakým je např. i její pejorativní označení), a přitom zároveň nejde o názor přijatý oprávněným orgánem politické strany, odpovídá ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu postižené fyzické osobě za neoprávněný zásah do osobnostních práv sám předseda politické strany, nikoli vlastní politická strana. Takový výrok není totiž výrokem politické strany, a tedy ani předmětem její vlastní odpovědnosti podle ustanovení § 13 OZ (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. listopadu 2001, sp.zn. 30Cdo 79/2001, resp. rozsudek ze dne 22. června 2006, sp.zn. 30Cdo 2712/2005).

I když vrchní soud s tímto názorem Nejvyššího soudu nesouhlasí, neboť má za to, že nešlo o hodnocení osoby, které by muselo být přijato oprávněným orgánem politické strany, ale o nevhodné označení osoby, která měla být odvedena a že šlo především o to, že žalovaný vědomě jednal a byl použit vědomě KSČM k řízení průběhu shromáždění, které bylo žalovaným v tomto ohledu provedeno vadně, je tímto názorem Nejvyššího soudu vázán (§ 243d odst. 1 a § 226 odst. 1 o.s.ř.), a proto vycházel z toho, že je žalovaný v této věci pasivně legitimován.

Není pochyb, že tímto označením došlo přinejmenším k ohrožení cti a důstojnosti žalobce a že jde o zásah do těchto osobnostních práv žalobce, který byl neoprávněný. V tomto ohledu odkazuje odvolací soud na příslušné zdůvodnění krajským soudem. V této souvislosti také nelze přehlédnout, že žalobcovy verbální projevy realizované v několika periodách a provázané gestikulací nebyly sice vhodné, ale oproti jednání žalovaného neobsahovaly žádné neslušné výrazy nebo výhrůžky. Žalobce nehovořil do mikrofonu a jeho slova neslyšelo několik desítek lidí jeho okolí. Naopak žalovaný hovořil do mikrofonu, takže jeho slova vyslechlo několik tisíc přítomných posluchačů a ze záznamu jej slyšeli televizní diváci ve večerním zpravodajství, jak také správně zjistil krajský soud. Na druhý den byli také o tomto výroku informováni z celostátních deníků. Především z těchto důvodů také odvolací soud považuje uplatněný způsob satisfakce za přiměřený.

Z těchto důvodů byl rozsudek krajského soudu ve smyslu ustanovení § 219 o.s.ř. jako věcně správný potvrzen, když vadami netrpí ani v části týkající se nákladů řízení.

Ve smyslu ustanovení § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. přiznal soud úspěšnému žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení. Náklady řízení mu vznikly jen v souvislosti s dovoláním. Jde o náklady za soudní poplatek 5.000,- Kč a náklady za právní zastoupení v dovolacím řízení, přičemž paušální odměna činí dle § 10 odst. 3 a § 6 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 484/2000 Sb. ve znění platném od 1.9.2006 částku 15.000,- Kč, ke které je nutno připočíst 2 x režijní paušál 300,- Kč za 2 úkony právní služby, a to převzetí zastoupení a písemného vyhotovení dovolání. K této částce je pak nutno připočíst částku 2.964,- Kč jako 19% DPH z přidané hodnoty z této částky, které je dle předloženého osvědčení advokát plátcem. Celkem tedy náklady za právní zastoupení činily 18.564,- Kč a s připočtením soudního poplatku 5.000,- Kč pak celkové náklady činí částku 23.564,- Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e n í** přípustné dovolání, ledaže by dovolací soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.). Dovolání se podává do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni.

V Olomouci dne 26.května 2008

Za správnost vyhotovení:
Lucie Koničková

JUDr. Jan Zavrtálek, v.r.
předseda senátu